Ան մի պահն էր, երբ ցորենը, հասունացած, ոսկեգույն ալիքներով էր ծածանվում Ալբուրի լանջերին։ Հունձքի սկիզբը նշանավորվում էր ոչ միայն հացահատիկի առատությամբ, այլև գյուղի բոլոր տների բակերում վառվող հատուկ կրակներով։ Ամեն տարի հուլիսի 10-ին՝ լուսաբացին, գյուղի ավագ կինը՝ Մարիամ պապը, առաջինը հնձում էր մի փոքրիկ ոսկե մանգաղով։ Հետո միայն տղամարդիկ էին մտնում արտը։

Առաջին հերթին հնձում էին այն դաշտը, որը պատկանում էր Ամբարձում Ղազարյանին։ Նա ամուսնացել էր ընդամենը մեկ տարի առաջ, և այդ տարի առաջին անգամ ուներ սեփական հողամաս։ Նրա կինը՝ Անահիտ Ղազարյանը, ամբողջ գիշեր չէր քնել՝ մտածելով, որ առավոտյան ամուսինը պետք է վերցնի մանգաղը։ Ըստ հին սովորության՝ եթե կինը քնում էր, տղամարդը չէր կարող հնձել։

Առավոտյան կանուխ, դեռ արևածագից առաջ, Ամբարձումը դուրս եկավ տնից։ Նրա ձեռքում փայլում էր նոր մանգաղը, որի շեղբը նա ինքն էր սրել գիշերվա մեծ մասը։ Անահիտը պատուհանից նայում էր նրան, և նրա աչքերում միաժամանակ կար հպարտություն և անհանգստություն։ Նա գիտեր, որ այդ օրը ամուսնու համար ոչ միայն աշխատանք է, այլև փորձություն։

Արտի մոտ արդեն հավաքվել էին գյուղի տղամարդիկ։ Ոմանք հին մանգաղներ էին բերել, ոմանք՝ նոր, գնված տարի։ Ամբարձումը կանգնեց ամենավերջում, որպեսզի տեսնի, թե ինչպես են մյուսները հնձում։ Նա ուզում էր ոչ թե առաջինը լինել, այլ ճիշտ հնձել։ Ավագ կինը ձեռքը բարձրացրեց, և հնձվորները միաժամանակ սկսեցին շարժվել առաջ։

Առաջին ժամերին Ամբարձումը զգում էր, որ մանգաղը դեռ չի ընկերանում իր ձեռքի հետ։ Շեղբը երբեմն խրվում էր հողի մեջ, երբեմն էլ չափից բարձր էր կտրում հասկերը՝ թողնելով երկար ցողուններ։ Նա կանգ առավ, սրեց նորից և շարունակեց։ Աստիճանաբար շարժումները դարձան ավելի հարթ, ավելի համաչափ։ Մանգաղը սկսեց կատարել իր գործը, և Ամբարձումը զգաց, թե ինչպես է հողը հանգստանում նրա հետ։

Անահիտը տեսնում էր, թե ինչպես է ամուսինը հեռանում տնից, և նրա սիրտը ուրախությունից ավելի շատ էր բաբախում, քան անհանգստությունից։ Նա գիտեր, որ Ամբարձումը կհաղթահարի դժվարությունները, որովհետև նա միշտ էր հաղթահարել դրանք։ Նա միայն աղոթում էր, որ ոչ ոք չնկատի նրա ձեռքի դողը, որը ինքն էլ չէր նկատել։

Առաջին օրը Ամբարձումը հնձեց մոտ 1,200 քառակուսի մետր։ Երբ նա վերադարձավ տուն, նրա մեջքը ցավում էր, ձեռքերի վրա ջրգողեր էին առաջացել, իսկ ոտքերը ծանր էին, ինչպես կապարով լցված։ Բայց նա ժպտում էր։ Անահիտը նրան դիմավորեց սառը ջրով և հացով, և նրանք միասին նստեցին սեղանի մոտ։ Այդ երեկո նրանք ոչ մի խոսք չասացին հնձվածքի մասին, բայց երկուսն էլ գիտեին, որ սկսվել է նոր շրջան նրանց կյանքում։

Այդ տարի Ամբարձումը հնձեց ամբողջ հողամասը՝ 3 հեկտար 40 արե։ Նրան օգնեցին հարևանները, որոնք իրենց հերթին հրավիրեցին նրան իրենց արտերում։ Ամառվա վերջում Ղազարյանների ընտանիքը հավաքեց 112 տոննա ցորեն, որը համարվում էր լավ արդյունք նոր հողի համար։ Գյուղի ծերերը ասում էին, որ Ամբարձումը կդառնա լավ հնձվոր, եթե միայն չսկսի ծխել։

Ան մի պահն էր, երբ ցորենը, հասունացած, ոսկեգույն ալիքներով էր ծածանվում Ալբուրի լանջերին։ Հունձքի սկիզբը նշանավորվում էր ոչ միայն հացահատիկի առատությամբ, այլև գյուղի բոլոր տների բակերում վառվող հատուկ կրակներով։ Ամեն տարի հուլիսի 10-ին՝ լուսաբացին, գյուղի ավագ կինը՝ Մարիամ պապը, առաջինը հնձում էր մի փոքրիկ ոսկե մանգաղով։ Հետո միայն տղամարդիկ էին մտնում արտը։

Առաջին հերթին հնձում էին այն դաշտը, որը պատկանում էր Ամբարձում Ղազարյանին։ Նա ամուսնացել էր ընդամենը մեկ տարի առաջ, և այդ տարի առաջին անգամ ուներ սեփական հողամաս։ Նրա կինը՝ Անահիտ Ղազարյանը, ամբողջ գիշեր չէր քնել՝ մտածելով, որ առավոտյան ամուսինը պետք է վերցնի մանգաղը։ Ըստ հին սովորության՝ եթե կինը քնում էր, տղամարդը չէր կարող հնձել։

Առավոտյան կանուխ, դեռ արևածագից առաջ, Ամբարձումը դուրս եկավ տնից։ Նրա ձեռքում փայլում էր նոր մանգաղը, որի շեղբը նա ինքն էր սրել գիշերվա մեծ մասը։ Անահիտը պատուհանից նայում էր նրան, և նրա աչքերում միաժամանակ կար հպարտություն և անհանգստություն։ Նա գիտեր, որ այդ օրը ամուսնու համար ոչ միայն աշխատանք է, այլև փորձություն։

Արտի մոտ արդեն հավաքվել էին գյուղի տղամարդիկ։ Ոմանք հին մանգաղներ էին բերել, ոմանք՝ նոր, գնված տարի։ Ամբարձումը կանգնեց ամենավերջում, որպեսզի տեսնի, թե ինչպես են մյուսները հնձում։ Նա ուզում էր ոչ թե առաջինը լինել, այլ ճիշտ հնձել։ Ավագ կինը ձեռքը բարձրացրեց, և հնձվորները միաժամանակ սկսեցին շարժվել առաջ։

Առաջին ժամերին Ամբարձումը զգում էր, որ մանգաղը դեռ չի ընկերանում իր ձեռքի հետ։ Շեղբը երբեմն խրվում էր հողի մեջ, երբեմն էլ չափից բարձր էր կտրում հասկերը՝ թողնելով երկար ցողուններ։ Նա կանգ առավ, սրեց նորից և շարունակեց։ Աստիճանաբար շարժումները դարձան ավելի հարթ, ավելի համաչափ։ Մանգաղը սկսեց կատարել իր գործը, և Ամբարձումը զգաց, թե ինչպես է հողը հանգստանում նրա հետ։

Անահիտը տեսնում էր, թե ինչպես է ամուսինը հեռանում տնից, և նրա սիրտը ուրախությունից ավելի շատ էր բաբախում, քան անհանգստությունից։ Նա գիտեր, որ Ամբարձումը կհաղթահարի դժվարությունները, որովհետև նա միշտ էր հաղթահարել դրանք։ Նա միայն աղոթում էր, որ ոչ ոք չնկատի նրա ձեռքի դողը, որը ինքն էլ չէր նկատել։

Առաջին օրը Ամբարձումը հնձեց մոտ 1,200 քառակուսի մետր։ Երբ նա վերադարձավ տուն, նրա մեջքը ցավում էր, ձեռքերի վրա ջրգողեր էին առաջացել, իսկ ոտքերը ծանր էին, ինչպես կապարով լցված։ Բայց նա ժպտում էր։ Անահիտը նրան դիմավորեց սառը ջրով և հացով, և նրանք միասին նստեցին սեղանի մոտ։ Այդ երեկո նրանք ոչ մի խոսք չասացին հնձվածքի մասին, բայց երկուսն էլ գիտեին, որ սկսվել է նոր շրջան նրանց կյանքում։

Այդ տարի Ամբարձումը հնձեց ամբողջ հողամասը՝ 3 հեկտար 40 արե։ Նրան օգնեցին հարևանները, որոնք իրենց հերթին հրավիրեցին նրան իրենց արտերում։ Ամառվա վերջում Ղազարյանների ընտանիքը հավաքեց 112 տոննա ցորեն, որը համարվում էր լավ արդյունք նոր հողի համար։ Գյուղի ծերերը ասում էին, որ Ամբարձումը կդառնա լավ հնձվոր, եթե միայն չսկսի ծխել։

[illegible]

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՉՈՐՐՈՐԴ ՆԱՄԱԿ

[illegible]

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

[illegible]

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

— [illegible] «Daily Telegraph» [illegible]